

szuggerál a különműségben. Ez a nyitja például az Anyám és a nyír című költeményének, melyben az anya a fával, a gyerekek pedig a gesztenyével azonosodnak. Az emberi és a növényi létet így egyenlíti ki:

Rajta mély repedések,
mindegyik egy-egy év lábnyoma,
hol majd lehet a télnek
fészket raknia, havaznia . . .

Rácson át nézem anyámat,
hamvas, téllal daloló szemét,
ahogy benne nyargalásznak
gyermekeim, a gesztenyék.

Nem megszemélyesítéssel áll itt szemben az olvasó, mint ahogy az Apám és a föld című vers második szakaszában sem. Egyszerűen kép és vízió mosódik össze egymással, hasonlóképpen, ahogyan egyes filmjelenetekben figyelhető meg. Az Anyám és a nyír című költeményben a természeti leírás, az őszi fák képe elsődleges. A gesztenyéknek a gyerekekkel való azonosítása vezet be a fordulatot. A vers második három szakaszában (melyből kettőt idéztünk) szándékolt képzavar teszi sajátossá a hatást: az anya, és a gyerekek, a fák és a gesztenyék sajátosságait önkényesen keveri össze a költő, legbelső folyamatait így téve szemlélhetővé. A személyrag látszólag indokolatlan megváltozása a fokozottabb közvetlenséget szolgálja.

Tóth Ferenc költészete nem maradt torzóban; számos jó és néhány kiváló verssel gazdagítja irodalmunkat.

TÓTH FERENC

1940. július 25-én született Topolyán. 1980. október 9-én Bács mellett autószerencsétlenségben életét vesztette. Az általános iskolát szülővárosában, a gimnáziumot pedig Szabadkán végezte. Tanulmányait az újvidéki Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén folytatta, ahol 1964-ben tanári oklevelet szerzett. 1965 és 1970 között a topolyai gimnázium magyartanára volt. 1970 szeptemberétől haláláig a Hungarológiai Intézetben dolgozott. Az Intézet folklór projektumában a jugoszláviai magyar folklór még fellelhető értékeinek begyűjtésén dolgozott. 1971 szeptemberétől 1972 nyaráig posztgraduális tanulmányokat folytatott a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Folklóre Tanszékén, ahol 1975 novemberében megvédte *Kálmány Lajos nyomában* c. disszertációját. Az újvidéki Bölcsészettudományi Kar Tanácsa

1976-ban nosztrifikálta doktori oklevelét, és magiszterré nevezte ki. A hetvenes években számos bácskai, bánáti és szerémségi helységben gyűjtést végzett és vezetett. Több alkalommal megszervezte az Intézet folklórszemináriumát, és módszertani előadásokat tartott. 1977-ben bekapcsolódott a Szerb Tudományos Akadémia *Balkáni néphagyományok* elnevezésű projektumának munkálataiba. A hosszú távlatú tervmunka első fázisában a *Magyar találós kérdések* c. kétnyelvű gyűjtemény összeállítását és szerkesztését végezte. A kézirat kiadásra vár.

A néprajzi kutatásokon kívül költői és drámaírói tevékenysége is számottevő. 1961 és 1980 között négy verseskötete jelent meg. Az Áramkorlátozás és a Jób c. drámák az *Új Symposion*, illetve a Forum Könyvkiadó díjazott pályaművei. A Jób c. verses dráma ősbemutatója 1972 decemberében volt Szabadkán. 1973 áprilisában a Sterija-játékokon is bemutatták. Ez alkalomból szerbhorvát fordításban is megjelent. Ebben az évben a drámát a szabadkai színtársulat Szegeden is bemutatta, a budapesti Kossuth rádió pedig mint rádiódrámát közvetítette.

Tanulmányai, cikkei és szépirodalmi munkái jugoszláviai és magyarországi folyóiratokban és lapokban jelentek meg. Tagja volt a Vajdasági Írók Egyesületének. 1970/71-ben az *Új Symposion* c. folyóirat szerkesztő bizottságának volt tagja, 1975 óta pedig a Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményeinek (később Hungarológiai Közlemények) szerkesztésében vett részt.

Kézirathagyatékában egy balladagyűjtemény és több tanulmány vár kiadásra.

MŰVEI: *Ősztől tavaszig*. Novi Sad 1961. 60 p. ; *Vörös madár*. Novi Sad 1966. 79. p. ; *Halál a síkban*. Újvidék 1970. 63 p. ; *Kálmány Lajos nyomában*. Az észak-bánáti népballadák élete. A balladákat gyűjtötte Katona Imre és Tóth Ferenc. Újvidék 1975. 301 p. ; *Csontomiglan-csontodiglan*. Újvidék 1980. 78. p.

GYŪJTEMÉNYES MUNKÁK: *Szinművek*. Újvidék 1971. 234 p. [Jób c. verses dráma: 47—105. p.] ; *Gyökér és szárny*. Jugoszláviai magyar költők. Összeállította Bori Imre, Szeli István és Tomán László. Újvidék 1976. 330 p. [versei: 261—268. p.] ; *Versek éve 1975*. Jugoszláviai magyar költők műhelye. Újvidék 1975. 133. p. [versei: 69—71. p.] ; *Versek éve 1976*. Jugoszláviai magyar költők műhelye. Újvidék 1976. 84. p. [versei: 53—55. p.] ; *Messzike*. Jugoszláviai magyar költők gyermekversei. Versek éve 1978. Újvidék 1979. 112. p. [versei: 65—66. p.]

NÉPRAJZI TANULMÁNYAI: A nap, a hold és a csillagok népdalainkban. A Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei, 1972. 11—12. sz. 85—117. p. Rezime: Sunce, mesec i zvezde u mađarskoj narodnoj poeziji. ; A halálra táncoltatott lány ballada továbbélése Észak-Bánátban. A Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei, 1973. 15. sz. 43—57. p. Rezime: Devojka primorana da igra do smrti

— balada koja se i danas peva u Severnom Banatu. ; A folklór addig él, amíg változik. A változat, az egyéni alkotás és a műfaj viszonyáról. Magyar Szó, 1974. nov. 23. 323. sz. 11—13. p. ; Vígballadák és románcok Észak-Bánátban. A Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei, 1974. 19—20. sz. 189—227. p. Summary: Merry ballads and romances in North Banat. ; A néphit és a népszokások rendszere Ürményházán a szerelemtől a keresztelőig. A Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei, 1975. 23—24. sz. 119—145. p. Resumé: ; Újabb adatok Petőfi Alkujának folklorizációjához. A Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei, 1975. 23—24. sz. 41—49. p. Rézime: Prilog proučavanju folklorizacije Petefijeve pesme Alku. ; A házasuló királyfi ballada egy újonnan gyűjtött variánsa. Hungarológiai Közlemények, 1976. 28. sz. 49—58. p. Rézime: Jedna nedavno sakupljena varijanta balade „Kraljević ženik”. ; Kálmány Lajos nyomában. In: A Nemzetközi Néprajzi Nemzetiség Kutató Konferencia anyaga. Békéscsaba 1976. ; Tűzgyújtás és rítus. Egy népszokás Észak-Bánátban. Magyar Szó, 1978. máj. 6. 13. p. ; Farsangi népszokásaink az újabb közép-bánáti gyűjtések fényében. Hungarológiai Közlemények, 1978. 35. sz. 135—140. p. Rézime: Pokladni običaji u svetlu novijeg sakupljačkog rada u Srednjem Banatu. Resumé: Les coutumes de veille de carême après les recherches en Banat Moyen. ; Die Wintervolksitten in Northbanat. Makedonski folklor, [Skoplje], 1975. br. 15—16. 111—115. p.

P. L.